

mellem §. 1 og §. 2, de styre begge Løs paa, hvad der er det ene rette Maal: Selveiendommelighed i Danmark.

Carlsen: I Anledning af den sidste ærede Talers Uttringer, at Udkastet skulde indeholde en alvorlig Paamindeelse for Godseierne om at skynde sig at afhænde deres Bøndergods, da de ellers let vilde komme længere ind i den successive Udvikling, end de kunde ønske og være tjente med, og da han meente, at de kunde saa meget mere have denne Følg, som det var et Forhold, Lovgivningsmagten i et længere Tidsrum havde anseet sig berettiget til at forandre, eftersom den fandt hensigtsmæssigt, maa jeg bemærke, at jeg vistnok ikke overseer, at der kan ligge — og maaskee ogsaa skal ligge — en Slags Trubsel deri. Jeg vil ikke nægte det; men jeg troer dog, at nogen Beroligelse vil det give Godseierne, at vi siden den store Landboreform have faaet Danmarks Riges Grundlov; thi deri troer jeg dog findes en vis Begrænsning for hvad man kan foretage eller ikke foretage i den saakaldte successive Udvikling. Jeg anseer det heller ikke for saa ganske afgjort, at det vilde gjøre Bønderne mere villige til at købe; thi det kan ikke oversees, at dersom det er en Trubsel eller i alt Fald kan være det, saa kan det ogsaa tjene til at vække Forhaabning hos Bønderne om hvad der vil komme. Dette følger af sig selv. Jeg bad ellers om Ordet, fordi jeg ikke ganske upaatalt kan lade min ærede Ven hagved (Behmann) to Gange bruge det Udtryk „mildere Fæstetvang“. Jeg vil indrømme, at Fæstetvungen efter Egl. Resolution af 1806 forsaavidt kan være mildere, at man ad Bevillingsveien lettere har kunnet blive fri derfor; men med Hensyn til Lovens Bestemmelser troer jeg, at Fæstetvungen er eens for alt Fæstegods.

Indenrigsministeren ad interim: Den ærede Taler, der nu fatte sig, beklage, at Fæsteloven ikke er ledsaget af Motiver; han vil ikke lade det gjælde, at der er gaaet saamange Forhandlinger forud, og at deri ligger Grunden for disse Bestemmelser. Jeg skal indrømme ham Mere, end han er naaet til. Han har sagt „uagtet det har været ofte behandlet

her; og været Gjenstand for Pressens Udtalelser. Pressen har i denne Henseende siden 1848 forholdt sig mærkelig taus, og det vil være interessant at see, at selv det Forslag, der nu er kommet frem i forandret Skikkelse, ikke saagodtsom i nogen Henseende har været Gjenstand for noget Organs alvorlige Drøftelse. Pressen tør jeg derfor ikke paaberaabe mig, men vel derimod de vidtløftige og udtømmende Forhandlinger, der have været førte om dette Spørgsmaal. Den ærede Rigsbogsmand bemærkede, at der var noget Tødhedigt i dette Lovforslag, at der saa ligesom var Modsetning deri, og at der var forskjellige Grundsætninger og Bestræbelser. Han tydede heni paa, at Fremtidens Lovgivning kunde paa forskjellige Maader see sig nødsaget til at følge den ene eller den anden Retning, der fremtræder i dette Lovforslag. Jeg skal i denne Henseende opfordre den ærede Rigsbogsmand saavel som Thingets øvrige Medlemmer til, at de mere ville see paa Nutiden og de virkelig foreliggende Bestemmelser end tage Fremtiden for Die. Jeg har havt Nutiden og Nutidens Forbringere for Die. Det har ikke ligget i min Tanke at forberede en Lovgivning, der skulde gaae ind i enten den ene eller den anden Retning, men kun at give noget af det meest Nødvendige for Tidsforholdene. Vil man nu søge noget Andet i Loven, end der ligger deri, eller knytte dertil hvilkensomhelst mere dybtgaaende Betragtning, da er det ikke min Tanke, det er en Tanke, som man lægger ind deri. Jeg skjønner derfor heller ikke, at Hensynet til Fremtidens Lovgivning paa nogensomhelst Maade kan bringe Noget fra at stemme for det nærværende Lovudkast. En æret Rigsbogsmand har følt sig smertelig berørt deraf, at det var mig, som kom med dette Lovforslag, og at jeg ikke kom med et andet langt videre gaaende Lovforslag om alt Fæstegodsens Overgang til Selveiendommelighed. Jeg tilstaaer, at jeg havde troet, det Smertelige i Aarens Løb noget var dulmet; thi da jeg sidste Gang blev valgt til Rigsbogsmand, erklærede jeg mine Vælgere, at jeg ikke saa mig istand til at fastholde et saadant Forslag, og det forekommer mig, at det ialtselv var dengang, at han skulde være bleven smerteligt berørt. Det vilde da ikke have overrasket ham, at jeg